

PROJEKT

TILL

Förändrad organisation af
Polisvården inom Huf-
vudstaden m. m.

B 139
52

FÖRORD.

PROJEKT

till

**Förändrad organisation af Polis-
vården inom Hufvudstaden**

äfvensom till

**Instruktion för de till den nya
Polis-styrelsen föreslagne Tjenste-
män och Betjente.**

af

A. F. U.

STOCKHOLM, 1840.

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

STOCKHOLM 1847

III

Foreningens Organisation af Tolle

af de i den nordiska

Handelskonventionen

innehållande för de till den nya

Handelskonventionen förordade

af den nordiska

A. F. U.

STOCKHOLM 1847

Tryckt hos E. A. K. Norstedt & B. W. G. Norstedt

Tryckningen

FÖRORD.

För hvar och en, som med någon uppmärksamhet följt Polis-Styrelsens i hufvudstaden tillgöranden och deraf härflytande verkningar, är det utan tvifvel klart, att härvarande Polis-vård för närvarande ej allenast saknar nödig enhet, sammanhållning och samverkan, utan ock, att densamma, sådan den nu är organiserad, alldeles icke förmår motsvara sitt förnämsta ändamål, som måste vara, att skydda hufvudstadens invånare till person och egendom; ty dagliga erfarenheten vittnar be-
drörligen nog, att säkerheten till person och egendom inom hufvudstaden icke är bättre betryggad, än att den esomoftast, ja till och med offentligen på det mest oförsynta och trotsande sätt störes. Det heter väl, att orsaken till detta onda ligger uti ett allt mer och mer öfverhandtagande sedeförderf; och man har tvifvelsutan i detta påstående rätt; men man måste också besinna, att detta växande sedeförderf är en frukt utaf förderfvade eller rent af förderfliga utsåden. Vill man blifva af med frukten, måste roten uppräckas eller afhuggas. Vill man hämma sedeförderfvet, så vidtage man åtgärder till en närmare kontroll å barnauppfostran,

särdeles hos de arbetande klasserne: så förändre man i grund de närvarande ej blott felaktiga, utan helt och hållet ändamålsvidriga Korrektions- och Fångvårds-anstalterne samt Arbets- och Fattig-Inrättningarne. Att närmare utreda detta kan dock icke blifva föremål för närvarande afhandling, utan lemnas, för att en annan gång dertill återkomma. Här blifver endast fråga om en Polis-Styrelsels pligter, med hänseende till det stigande sedeförderfvet; och desse innefattas uti den enkla regeln, att ju mera sedeförderfvet tilltager, destomera måste ock Polis-Styrelsen öka försigtighetsmåttan mot detsammes utbrott i handling. Detta har likväl, såsom det vill synas, blifvit alldeles försummadt och förgätet, enär det nästan enda skyddsvärn, som, till bevarande af den allmänna säkerheten inom hufvudstaden, blifvit tillitadt, består uti de Stads-Militär-Korpsen ålagde patrulleringarne nattetid kring hufvudstadens gator; och att desse patrulleringar icke på långt när äro tillräcklige för det angifne ändamålet är nogsamst konstateradt deraf, att stölder och andre illgerningar kunna begås snart sagdt under patrullkarlarnes ögon, utan att ändock gerningsmännen blifva gripne eller upptäckte, såsom förhållandet var vid den för någon tid sedan föröfvade stölden hos Guldsmeden Boje,

andre tillfällen att förtiga; äfvensom att till och med patrullkarlarne sjelfve mer än en gång blifvit beträdde med att störa den säkerhet, som de varit utsände att skydda. Någon direkt och tillräcklig kontroll öfver huru patrullkarlarne fullgöra de dem anbefallda patrulleringarne, lärer dessutom ej eller förefinnas; hvartill kommer det olämpliga uti att hafva en Bevaknings-Korps, som icke städse och i allt står under Polis-Styrelsens omedelbara ordres.

De ökade kostnader, som, genom den i detta projekt föreslagne reorganisationen af Polis-verket i hufvudstaden, skulle åstadkommas, torde till det mesta kunna betäckas genom de medel, som redan äro under Polis-Styrelsens disposition, samt de som nu utgå till underhåll för Stads-Militär-Korpsen, hvars totala upplösning afses och förutsättes uti detta projekt; hvarjemte till Polis-Styrelsen kunde anslås de bötesandelar, som nu tillfalla Polisbetjeningen och hvilka på samma gång, som de utgöra en hufvudsaklig del af Polisbetjeningens underhålls-medel, tillika äro en ständig orsak till hat och misstroende mot Polis-personalen och afsigterna med dess tillgöranden och åtgärder; hvarförutan också, sedan Stora Barnhusets tillgångar, genom enskildes frikostiga donationer, blifvit så förmerade, att det för sitt bestånd numera ingalunda kan anses i be-

hof af de detsamma hittills tillfallande bötes-andelar, samma bötes-andelar torde så mycket hellre böra till Polis-verket afstås, som det i och för sig ligger någonting för känslan motbudande deruti, att en barmhertighets-anstalt skall i någon mån vara beroende af böter, som för lagöfverträdelser blifvit ådömde. Skulle oakadt dessa tillgångar någon brist ändock uppstå, hvilket likväl icke är troligt, så bör man förmoda, det hufvudstadens invånare icke lära undandraga sig, att lemna något ytterligare bidrag till Polis-vårdens underhåll, derest de sinna, att de, genom densammas bättre organisation och noggrannare fullgörande af dess åligganden, erhålla säkrare garantier för sin trygghet till person och egendom, samt de dessutom, derest de i detta projekt föreslagne åtgärderne till Snygghets- Ordnings- och Beqvämlighets-Polisens vidmakthållande inom hufvudstaden komma till stånd, undgå att, utom i fall af uppenbar tredska, böta, såsom nu sker, för hvarje anmärkt underlåtenhet i berörde hänseenden.

Slutligen anser sig författaren böra gifva vid handen, att afsigten med detta projekts utgifvande till allmänbeten icke är eller kan vara någon annan, än den, att väcka uppmärksambeten på bristerna i den närvarande Polis-organisationen samt

den deraf följande nödvändigheten, att i detta hän-
 seende bereda en lika skyndsam som genomgripande
 reform, vid verkställigheten hvaraf det skulle
 vara smickrande för författaren om ett eller annat
 i detta projekt kunde finnas antagligt eller tjena
 till ledning.

Stockholm i Mars 1840.

INLEDNING.

Som det ovedersägligen ej allenast är vida lättare att förekomma brott, än att upptäcka förbrytaren, sedan brottet blifvit begånget, utan ock det oftast är omöjligt, att upprätta den skada, som genom det begångna brottet blifvit förorsakad, helst den förfördelade aldrig kan finna sig fullkomligen satisfierad genom den brottsliges befordrande till bestraffning, utan alltid måste, så väl af enskild fördel, som af nitälskan för samhällets välbestånd i allmänhet, önska att brottet varit ogjordt; alltså bör också en Polis-Styrelses förnämsta systemål vara, att, så vidt möjligt är, söka *förhindra begåendet af brott*, hvarest i andra rummet, ehuru lika maktpåliggande, förekommer skyldigheten, att, efter all förmåga, söka upptäcka och till bestraffning befordra gerningsmännen till de brott, hvilkas begående, oaktadt all möjlig vaksamhet å Polisbetjeningens sida, icke kunnat förekommas.

I afseende på Ordnings- Snygghets- och Beqvämlighets-Polisen är det obestridligt, att ordningen, snyggheten och beqvämligheten ingalunda omedelbarligen befrämjas genom den i dessa hänseenden försumliges eller felaktiges fällande till böter; ännu mer det ligger stundom en naturlig orättvisa i en sådan bötfällning, enär det händer, hvilket, särdeles hvad Snygghets-Polisen beträffar, merendels är fallet, att den bötfälde icke sjelf vållat det oskick, hvarföre han blifvit till ansvar skyldig känd.

Billigheten kräfver derföre, att, der, i afseende på Ordnings- Snygghets- och Beqvämlighets-Polisen, fråga är, icke om begången förseelse, utan endast om försummelse eller underlåtenhet, såsom försummad renhållning m. m., Polisbetjeningen icke böra till ansvar anmäla slike försumligheter förr än den skyldige först blifvit underrättad och anmanad att den anmärkte felaktigheten afhjelpa och bättra, men tredska att denna tillsägelse efterkomma. Och som det är att hoppas och förmoda, att de fleste ställa sig den gifne anmaningen till behörig och ofördröjlig esterrättelse, helst de måste inse, att Polisbetjeningen dermed afse icke egen nytta utan allmän fördel, så vinner ock den goda ordningens sak derigenom, att den anmärkta felaktigheten sålunda skyndsammare afhjelpes, än genom den tidsutdrägt medförande omvägen, att inkalla den skyldige för Polis-domstolen, för att der få honom ålagd, att det felaktiga rätta.

I:sta KAPITLET.

Om hufvudstadens indelning i Polis-Distrikter, Trakter och Vakt-Stationer.

1 §.

I hufvudstaden skall vara en Central-Polis-Domstol, vid hvilken en Polismästare, en Registrator, en Kassör och Kamrerare, en Polis-Fiskal ^{*)}, 2:ne Notarier samt 2:ne Kanslister äro såsom tjänstemän anställda.

---

^{*)} De nuvarande Stads-Fiskalerna förblifva såsom hittills på Stadens stat; men oberoende af Polis-Styrelsen.

2 §.

Hufvudstaden indelas i fyra Polis-Distrikter nemligen:

1:o Sjelfva Staden inom broarne, jemte Ridare- och Helgeands-holmarne.

2:o Kungsholms, Claræ och Jacobs Församlingar i Norra Förstaden, jemte Skepps- och Kastell-holmarne.

3:o Ladugårdslands, Johannis och Adolf Fredriks Församlingar i Norra Förstaden, jemte Djurgårds Staden; samt

4:o Södra Förstaden.

Och blifver en Polis-Kommissarie Chef för Polis-bevakningen inom hvardera af dessa Distrikter; för hvilket ändamål ock en Polis-Byrå bör inom hvarje Distrikt finnas inrättad, äfvensom ett förvaringsrum för häktade personer, medan eskort till deras afförande till Polis-Centralhäktet hinner requireras och ankomma.

3 §.

Hvarje Distrikt indelas uti tre Trakter, med undantag af sjelfva Staden, som fördelas endast uti tvänne.

Uti hvardera af dessa Trakter anställas tvänne Gevaldiger och aderton Uppsyningsmän; och bör uti hvarje Trakt finnas ett Polis-vakt-kontor.

4 §.

Hvarje Trakt fördelas vidare uti fyra Vaktstationer, som hvar för sig utgöras af vissa kvarter; kommande Vakt-stationernas större eller mindre territorial-vidd att bestämmas allt efter som Traktens belägenhet kan anses påkalla en mera

eller mindre tät och flitig tillsyn; och bör vid stations-indelningen iakttagas, att alltid tvänne eller flere stationer sammanstöta vid allmänna salu-torg och hamnplatser.

Till hvarje Vakt-station höra fyra Polis-Uppsyningsmän, hvilka det åligger, att, i här nedan bestämda ordning, uti stationen besörja bevakningen samt Sundhets- Ordnings- Snygghets- och Beqvämlighets-Polisens vidmakthållande.

De begge öfrige till hvarje Trakt anslagne Uppsyningsmännen blifva anställda såsom ständige biträden, en hos hvardera af Gevaldigerne i Trakten.

5 §.

Dessutom antagas tvänne Gevaldiger och aderton Uppsyningsmän, för att hälften skiftevis, i den ordning, som kan blifva utstakad, bestrida vakt-hållningen vid Central-Polis-Domstolen, der de böra vara stationerade, för att, vid påkommande behof, tjena till reserv, samt i öfrigt tillhandagå i hvad Polismästaren kan dem i och för tjensten anbefalla.

6 §.

På det, i bändelse af ordinarie Polisbetjents sjukdom, eller annat förfall, något hinder för tjenstgöringens oafbrutna gång icke må uppstå, antagas tjugtu extra-ordinarie Polis-Uppsyningsmän, hvilka, vid förefallande behof och på för hvarje gång särskilt meddelande ordres, äro skyldige att uti aktiv tjenstgöring inträda.

II:dra KAPITLET.

Om Polis-Uppsyningsmännen, vilkoren för deras antagande, deras löneförmåner och deras åligganden samt ansvaret för om desse sistnämnde vanskötas eller åsidosättas.

1 §.

För att kunna varda till Polis-Uppsyningsman i hufvudstaden antagen fordras: att sökanden är kommen till myndig ålder och derjemte ej står under annor persons förmynderskap: att han kan förete bevis om nödig Christendoms-kunskap samt ett nyktert, stadgadt och kländerfritt uppförande: att han kan redogöra för de Polisbetjeningen, genom denna instruktion ålagde tjenstepligter, samt att han kan läsligt skriva och obehindradt läsa skriven vanlig stil.

2 §.

Så snart någon blifvit till Polisbetjent antagen och tjenste-ed aflagt, tilldelas honom ett tjenste-tecken af samma beskaffenhet som det Polisbetjeningen hittills begagnat, hvilket tjenstetecken han ovillkorligen är pliktig, att, vid alla tillfällen af kallelser eller annan tjensteåtgärd, framtaga och öppet förevisa, såvida hans åtgärder skola kunna tillerkännas bindande kraft och han sjelf få tillgodnjuta det skydd, som lagen tillägger dem, som Konungens Befallningshafvandes eller Rättens ärendes gå.

3 §.

Likaledes bör Polisbetjent, innan han uti tjenstgöring inträder, förses med den för Polisbetjening-

gen antagne Uniform, den han vid alla tillfällen under utöfningen af sin tjenst bör vara iklädd. Slitningstiden för denna Uniform, som Polis-Styrelsen består, fastställes till ett år. Missvårdar någon så sin Uniform, att densamma oftare behöfver förnyas, får Polisbetjent sjelf vidkännas den öfverskjutande kostnaden.

4 §.

Polis-Uppsyningsman bör bo inom den Vaktstation, eller åtminstone inom den Trakt och i närheten af Vakt-stationen, der han är till tjenstgöring anställd. Kan han ej sjelf skaffa sig bostad, beredes honom sådan genom Polis-Styrelsens försorg, och afdrages derföre af Polisbetjents arfvode En R:dr Rgs för hvarje vecka, så vida han är ogift och icke behöfver mer än ett rum. I annat fall bestämmes hyres-summan vid hvarje särskildt tillfälle efter omständigheterna.

5 §.

Ordinarie Polis-Uppsyningsman erhåller i arfvode En R:dr Rgs om dagen, hvilket arfvode till honom ovillkorligen utbetalas den sista i hvarje månad, med afdrag likväl vid fall, som i föregående § är nämndt, äfvensom vid tillfällen, då tjensten måst förrättas af en extra Uppsyningsman, som då erhåller $\frac{2}{3}$ delar af det ofvanutsatte arfvodet. Härforutan åtnjuter extra Uppsyningsman 3 R:dr B:ko i månaden, ehvad han derunder varit till aktiv tjenstgöring anställd, eller icke.

Deremot erhåller Polisbetjeningen icke någon andel i de, på dess åkären, fallande böter, utom vid de tillfällen, då de äro ej blott åklagare, utan jemväl verkliga målsägare, d. v. s., då de i egen

sak eller för dem personligen tillfogade förolämpningar, föra talan, dervid dem naturligtvis bör tillkomma den i Lag stadgade målsägande andelen.

Likväl komma Polisbetjente, vid tillfällen, då de ådagalagt utmärkt raskhet och tjenstenit, att, på anmälan af Distrikt-Kommissarien och efter Polismästarens ombefröfvande vid hvarje särskildt fall, erhålla någon lämplig belöning till uppmuntran för så väl dem sjelfve, som för deras kamrater; hvarjemte fortsatt visadt nit, skicklighet och välförhållande, alltid försäkra Polisbetjent, att vid inträffande ledighet varda med befordran ihågkommen.

6 §.

Polisbetjent åligger, att för Förmäns befallningar, som angå tjensteutöfningen, visa ovillkorlig lydnad och hörsamhet. Skulle han anse en sålunda erhållen befallning stridande mot tjenstepligt, äger han, att, efter befallningens fullgörande, hos vederbörlig högre auktoritet derom göra anmälan, dervid, om befallningen pröfvas oriktig, ansvaret för den deraf föranledda åtgärden alltid drabbar den, som befallningen utdelat; men brister Polisbetjent i lydnad straffes han dertöre med från en till tre månaders suspension från tjenst och lön, eller ock ända till och med tjenstens förlust, allt efter omständigheterna.

7 §.

I sine förhållanden till allmänheten bör Polisbetjent städs iakttaga ett hysadt, anständigt och höfligt uppförande, allt med bibehållande af det allvar, ordning, skyndsambhet och drift, som vid hvarje fall kunna pröfvas erforderlige, samt alltid så ställa sig, att han kan påräkna den välsinnade

delens af allmänheten biträde vid afstyrande af oordningar, tjufvars och våldsverkares fasttagande m. m. Visar deremot Polisbetjent vid något tillfälle ett ohöfligt, oskickligt och oanständigt uppförande mot dem, med hvilka han i och för tjensten kommer i beröring, varnas han första gången, näpses andra gången med en månads och tredje gången med tre månaders suspension från tjenst och lön samt varde fjerde gången från tjensten skiljd. Skulle Polisbetjent vara så okynnig, att han, i tjensten, utan trängande nödvändighet, hvartill hörer tjufvars och våldverkares fasttagande m. m. d. brukar våld, straffes efter allmän lag och varde dertill från tjensten skiljd, äfven om han tillförenej varit för tjenstefel tilltalad.

8 §.

Vakthållningen inom stationerna bestrides alltid af halfva Polisstyrkan på en gång och vaktombyte sker tvänne gånger i dygnet, nemligen klockan 6 morgon och afton, med undantag af Söndagen, då de, som Lördagsaftonen klockan 6 emottagit vakthållningen ej aflösas förrän klockan 12. Söndags middagen, hvarest de vid sistnämnde tillfälle aflösande bestrida vakthållningen till Måndagsmorgonen klockan 6, på det dagvakt och nattvakt må blifva mellan de vakthållnings-skyldige lika fördelade. Åliggande det vaktgöring tillträdande Polisbetjent, att minst en fjerdedels timma tidigare, än vaktturen skall börjas, inställa sig vid Kommissarie-Byrån i Distriktet till mönstring, hvarest, och sedan denna försiggått, de särskilde afdelningarne, som hvar för sig utgöras af tio Polisbetjenter, Gevaldigern inberäknad, afgå till vakt-kontoret i den

Trakt, der hvarje afdelning är till särskild tjenstgöring anställd; och utsänder Gevaldigerna derifrån fyra af Uppsyningsmännen, hvar till sin vaktstation, för att aflösa de derstädes förut posterade, samt bestrida vaktbållningen inom stationen. Dessa fyra aflösas, efter 2:ne timmars vaktbållning, af fyra sine kamrater, och fortfares sålunda med ömsesidig aflösning hvarannan timma, intill dess vaktturen är slutad.

9 §.

Så snart vakt blifvit aflösd afgår den genast till Distrikt-Byrån, der rapport om hvad, som under vaktturen passerat, afgifves till Kommissarien, hvarefter och sedan afmönstring behörigen skedt, denna vakt är från aktiv tjenstgöring ledig (utom vid de utomordentliga fall, som här nedan nämnas), intill dess tiden för nästa vaktombyte inträffar, då den, på sätt i föregående § är nämndt, bör sig ånyo vid Distrikt-Byrån infinna; likväl må Polisbetjent, af fri vilja och till bevis på nit i tjensten, äfven ägna någon del af den tid han från vaktgöring är fri, åt sådane göromål och ärenden, som tillhöra dess befattning.

10 §.

Ehuru Polisbetjent, under den tid han är från vaktgöring fri, äger uppehålla sig hvar som helst inom den Trakt der han är anställd, med villkor, att han i sin bostad tillsäger hvarest han är att träffa, så må han dock icke utur Trakten bortgå, förrän han dertill erhållit Distrikt-Kommissariens permission samt härom underrättat Gevaldigern i Trakten.

11 §.

11 §.

De vakthållande få icke från sine anviste vaktstationer bortgå, förrän de blifvit behörigen aflöste; åliggande dem att under vaktturen göra rund kring alla till vakt-stationen hörande qvarter, gator och allmänna platser, så att de åtminstone en gång i halftimman besöka hvarje del af stationen, för att tillse säkerheten, snyggheten och ordningen m. m. inom densamma. Finner den vakthållande dervid, eller blifver för honom anmaldt, att säkerheten till person och egendom i något afseende störes, så åligger honom, att sådant genast hindra och afstyra, och, om han detta sjelf ej förmår, bör han anlita närvarande personer om biträde eller genom budskickning från vakt-kontoret i trakten sådant requirera; men nattetid, och om aftnarne sedan det blifvit mörkt, har den vakthållande, att, vid sådana händelser, som de ofvan omnämnde, röra den skramla, hvarmed han vid vaktgöring alltid bör vara försedd och vid ljudet hvaraf det åligger i grannskapet boende, men från vaktgöring för tillfället ledige Polisbetjente, äfvensom den å vaktkontoret varande afdelningen af vakten, såvida stationen ej är från kontoret längre aflägsen, än att skramlan dit höres, att genast skynda till stället, för meddelande af handräckning.

12 §.

Griper vaktgörande Polisbetjent någon som häktas må, påkalle då, på sätt i föregående §. är sagdt, om dagen genom budskickning och om natten medelst skramlan, biträde till den fastagnes afförande.

13 §.

Vid inträffande eldsvådor skola de i grannskapet af stället, der olyckshändelsen timar, vakthållande, det vare sig dag eller natt, medelst skramlan kalla traktens för tillfället från vakthållning ledigvarande Polisbetjente till tjänstgöring i den ordning här nedan varder föreskrifvet.

14 §.

Förmärker Polisbetjent under vaktgöring sådane förseelser emot Sundhets-Polisen, eller eljest, att desamma föranleda till beslag, i enlighet med hvad här nedan stadgas, verkställe då genast beslaget, samt inrapportere, sedan han blifvit aflöst, händelsen hos Gevaldigern, hvarefter den felaktige kallas till svaromål inför Kommissarien.

15 §.

Direkta förseelser mot Snygghets-, Orduings- och Beqvämlighets-Polisen föranleda alltid till åtal; men der endast fössumlighet i dessa hänseenden äger rum, bör den skyldige genom Polisbetjeningen först anmanas, att det felaktiga rätta och afhjelpa; samt saken endast i det fall, att anmaningen icke efterkommes inom den tid, som dertill anses kunna hafva varit tillräcklig, instämmas till Kommissarien; dock böra i Gevaldigerns Rapportbok antecknas så väl namnen på alla dem, som, på sätt här är föreskrifvet, blifvit varnade, som ock orsaken hvarföre, samt tiden när varningen utdelats.

16 §.

Begås inom en vakt-station stöld eller annat gröfre brott, som af den vid tillfället vaktgörande

kunnat förekommas, men han bevisligen af illvilja, grof vårdslöshet eller för egen vinning sådant försummat, varde genast ifrån tjensten skiljd, samt straffes dertill i enlighet med hvad i 13 §. af Kongl. Förordningen den 13 Febr. 1776 stadgas. Lag samma vare om Polisbetjent dristar sig på eget beväg nedläggga något mål, som under Säkerhets- och Sundhets-Polisen hörer.

17 §.

Underlåter Polisbetjent, att behörigen, och på sätt i förutstående 15 §. föreskrifves, göra anmärkning vid förseelser mot Författningarne, rörande Ordnings-, Snygghets- och Beqvämlighets-Polisen, varnes första gången, och straffes andra gången med en månads och tredje gången med tre månaders suspension från tjenst och lön samt varde fjärde gången ifrån tjensten skiljd.

18 §.

Inställer sig Polisbetjent till vaktgöring eller under sin tjensteutöfning i öfrigt befinnes vara af starka drycker så öfverlastad, att han förthy är oskicklig vaktgöringen bestrida, eller sin tjenst behörigen förrätta, straffes med, utom böter efter lag, första gången en månads och andra gången tre månaders suspension från tjenst och lön, samt varde tredje gången ifrån tjensten skiljd.

19 §.

Försummar någon Polisbetjent alldeles, att på vederbörlig tid inställa sig till vaktgöring eller till förrättande af andre tjenstegöromål och ej kan styrka laga förfall för sitt uteblifvande, straffes för hvarje gång såsom i föregående § är sagdt.

20 §.
 Vid enahanda äfventyr, som i nästföregående 2:ne §§ är stadgadt, förbjudes Polisbetjent, att utan Distrikt-Kommissariens eller Polismästarens för hvarje särskildt tillfälle meddelade tillstånd, i och för tjensten emottaga gåfvor af hvad beskaffenhet de vara må, likasom ock att för anmärkte förseelser af den felaktige uppbära och emottaga bötesmedel.

21 §.

Mindre ordningsfel, hvartill räknas, att, vid inställelse till vaktgöring ej påhafva uniform eller eljest visa sig missvårdad till klädseln, eller icke vara försedd med tjenstetecken och skramla m. m., bestraffas första gången med varning af Distrikt-Kommissarien, andra gången med varning af Polismästaren, tredje gången med en månads, fjerde gången med två månaders och femte gången med tre månaders suspension från tjänst och lön samt sjetta gången med tjänstens förlust.

22 §.

Blifver Polisbetjent för äreröricht brott angifven, skiljes han genast från utöfningen af sin tjänst, utan att kunna densamma återfå, derest han icke under Rättegången visar, att angifvelsen blifvit af illvilja eller eljest oskäligen mot honom gjord.

23 §.

Vid tillfällen af Ordinarie Polisbetjents suspension, beordras en extra Uppsyningsman till tjänstgöring i den suspenderades ställe, samt erhåller derföre den i 5:te § af detta Kapitel stadgade af-

löning; kommande öfverskottet, eller skillnaden emellan denna aflöning och det arfvode den suspenderade eljest skolat åtnjuta, att tillfalla Polisbetjenings Sjukhjelps- och Begravnings-Cassa.

24 §

Ehuru det visserligen är omöjligt, att på förhand för hvarje fall bestämma, huru en Polisbetjent bör sig i sin tjensteutöfning förhålla, utan sådant, i de fleste händelser, särdeles hvad Säkerhets-Polisen beträffar, måste lemnas åt hans egen fintlighet, urskiljning och ompröfning, så är likväl nödigt, att han känner hvad som kan och bör höra under hans tillgöranden; hvarföre ock allt sådant, med ledning af nu gällande Stadgar och Författningar, här nedan uppräknas, under de förut begagnade hufvudtitlarne för Polis-mälens indelning.

A. Till Säkerhets-Polisen höra:

1:o Afvärjandet och förhindrandet af alla gröfre och mindre brott, såsom mord, mordbrand, förgiftning, dråp, förfalskning af sedlar, mynt, handlingar, kontrollstämplar, samt mått, mål och vikt, rån och röfverier, tjufnader, bedrägerier, förskingring af anförtrodt eller hittadt gods samt hemgång, öfvervåld och excesser af alla slag, äfvensom vapens eller knifs blottande i oträngdt mål m. m.; och derest brottens begående, icke kunnat, genom Polisbetjenings vaksamhet förekommas, de brottslikes efterspanande och befordrande till laga ansvar, äfvensom det stulna, eller på annat sätt olofligen åtkomna eller ock endast olofligen förskingrade, godsets tillrättaskaffande; hvartill hörer Polis-

betjeningens åliggande, "att, minst tvänne gånger "i veckan, hos allmänt kände pantlånare, granska "deras böcker och innehafvande pantgods, som desse "sednare icke må vägra uppvisa, vid äfventyr, att "varda med Lagens stränghet ansedde *).

2:o Tillsyn att publike Verks Handlingar icke varda såsom makulatur försålde eller använde.

3:o Tillsyn att så kallade blindlycktor hvarken må förfärdigas eller begagnas.

4:o Anmälandet hos Polis-Styrelsen af hastiga samt af okänd orsak, eller genom olyckshändelser timade dödsfall, på det den döda kroppen må blifva till Läkare-besigtning befordrad.

5:o Förekommandet af folkskockningar på allmänna gator och platser äfvensom samqväm inom hus för olofliga ändamål, samt, derest förseelser i dessa fall icke kunnat förekommas, de felaktiges befordrande till laga ansvar.

6:o Rymmares efterspanande och gripande samt löst och vanartadt folks eftersläende och befordrande till sysselsättning eller bestraffning.

7:o Tillsyn mot hysande af löske personer och annors tjenstehjon eller arbetare.

8:o Tillsyn att inga oordningar eller våldsbaheter få ske af åskådarne, under representationerne å Kongl. Theatern; och att ej eller något oljud eller ofog föröfvas i Kongl. Theaterhusets trappor, portar och gångar. Sker sådant, skall den brottslige geuast i häkte afföras.

9:o Tillsyn mot äfventyrlige eller Hazardspels bedrifvande.

---

*) Öfv. Ståth. Embetets Prot.-Utdrag den 24 Febr. 1810.

10:o Tillsyn deröfver, att, till förekommande af missbruk vid handteringen, att reda dref och dermed drifva handel, ingen annan dermed befattar sig, än den, som till sådan handtering undfår materialier af vederbörande Skeppsvarfsägare, Handlande, eller andre välkände Stadens innevånare och deröfver i händer hafver deras originale bevis eller räkning, i brist hvaraf allt det tågverke och dref, som hos sådane personer finnes, bör, såsom till åtkomsten misstänkt, af Polisbetjeningen anhållas och de dessutom med böter och ansvar efter allmänna Lagens 49 Kap. 1 §. M. B. anses; hvarföre ock vederbörande äro förbjudne att till dref utlemna eller sälja något tågverke, utan att tillika afgifva räkning och bevis, som bör innehålla namnet på den, som tågverket emottagit, dagen när det skedd och vigten af varan; men på det sådant bevis icke må missbrukas, för att dölja antingen tjufnad eller misstänkt handel, åligger vederbörande, att, vid drefvets återfående, indraga den utgifne räkningen eller beviset, eller ock derå teckna när och huru mycket dref i afräkning derå levereradt blifvit, och köpare att icke inlåta sig i handel om gammalt tågverke eller dref med någon, som ej är försedd med en så beskaffad räkning eller bevis öfver åtkomsten, som här föreskrifven är, hvarå köparen likaledes skall anteckna dagen, då handeln skett, samt vigten och värdet af varan. Den som härutinnan annorlunda handlar och ej håller bok och riktig räkning, som vid skeende efterfrågan kan tjena till upplysning om de personer, som i kommission emottagit eller köpt gammalt tågverke, att dref deraf bereda, eller sjelfve försålt tågverke

eller dref, skall, utom särskilt laga ansvar, med 33 R:dr 16 sk. böter varda ansedd *).

11:o Handhafvande af förbudet för Kadetterne vid Kongl. Krigs-Akademien äfvensom för Garnizons-manskapet att afyttra munderings-persedlar.

12:o Handhafvande af förbudet, att med Danviks Hospitalshjon inlåta sig i någon handel om klädespersedlar, eller andra tillhörigheter, vare sig under namn af pant, byte eller köp, eller på annat sätt; äfvensom att starka drycker ej eller få till dem utborgas.

13:o Tillsyn att elden behörigen vårdas, hvar till hörer:

— att eld ej får utan särskildt tillstånd uppgöras ute å marken inom Staden.

— att eldning ej sker om bord å fartyg, så länge de ligga vid land i Stadens hamnar, eller ej äro på 20 å 25 famnars afstånd, så väl från stranden, som från hvarje annat i hamnen liggande fartyg.

— att sotning af skorstenspipor och rensning af kakelugns-pipor på föreskrifna tider och med behörig noggranhet verkställes.

— att, utan dertill erhållet särskildt tillstånd, berg- eller sten-sprängning samt lossandé af skott inom Staden, i hamnarne och på sjön inom tullarne, äfvensom raketers och svärmares kastande å berörde ställen, icke får äga rum; och att, äfven i fall af tillåtelse, nödige försigtighets- och säkerhetsmått blifva iakttagne.

— att facklor icke få af enskilde begagnas.

*) Öfv. Ståth. Emb. Kung. den 2 Mars 1782 och d. 19 Sept. 1814.

— att laddade gevär icke få af enskilde innehafvas inom Staden.

— att tobaks- och cigarr-rökning icke får ske på dertill förbudne eller sådane ställen, som äro att för eldsfarliga anse.

— att bart brinnande ljus icke får begagnas å gator och allmänna platser, eller ute å gårdar, i uthus, vindar och källare, eller å i hamn lig-gande fartyg eller i kyrktornen.

— att å hit ankommande fartyg i allmänhet icke får finnas större krutförråd, än som till salu-tering behöfves, samt att Skeppare, som sjöledes ankomma med krut-laddningar, ej få framsegla till Staden, förrän vederbörande derom fått kunskap och gjort anstalt om levereringen.

— att enskilde personer icke få hafva krut i sina hemvist förvaradt; samt att i hufvudstaden inga andra än de dertill privilegierade kruthandlarne, högst fem till antalet, dermed få drifva handel; varande det desse sistnämnde ej eller tillåtet, att på en gång hafva större upplag i sina försäljnings-bodar än 5 $\mathcal{L}$.

— då eldsvåda inträffar åligger det den för tillfället från vaktgöring ledige delen af Polisbetje-ningen i den trakt, der olyckan sker, att genast sig vid brandstället infinna, för att tillse och be-sörja, det god ordning hålles å de till elden le-dande gator, så att trängsel förekommes, och de som framskaffa vatten, hvilka, vid laga äfventyr, dervid icke få begagna annat än korrta kärror och små eller så kallade brandtunnor, måge obehin-dradt och skyndsamt kunna framkomma och icke göra hvarandra deruti hinder, utan att vattenkö-rarne hålla den ene efter den andra uti en rad,

hvarvid, der lägenheten så medgifver, vattenkörarne tillhållas, att taga återvägen från elden, öfver andra gator, än de dit med vatten ankommande, hvilka alltid böra anvisas genaste väg, som förer till elden. Likaledes tillhörer Polisbetjeningen, att vid Sprutornas tillbringare tillhålla vattenkörarne, att med ordning och utan uppehåll påfylla sine tunnor och med dem sig till elden skyndsamt begifva, äfvensom att tillse, att de, som undan elden flytta husgeråd och andre persedlar, så vidt möjligt är, bortskaffa dem på andra vägar än dem, der släcknings-arbetet bedrifves och vattenkörarne fara; samt att ingen må, utan ägarens, eller i hans frånvaro, annor vederbörandes vetskap och vilja, med sådan flyttning taga befattning, och att allt hvad undan elden räddas, föres till något från elden aflägsnare och emot vinden beläget ställe, der detsamma bör af särskildt beordradt manskap bevakas *). Hafvande Polisbetjeningen med det egentliga släcknings-arbetet sig icke att befatta; och erinras derjemte uttryckligen, att inga andre Polisbetjente, än de här ofvan nämnde, må utan särskilde ordres sig vid elden infinna; varande det högst nödigt, att de å Vakt-stationerne till vaktgöring posterade icke derifrån bortgå, utan, i enlighet med hvad derom eljest är föreskrifvet, fortfara med bevakningen i behörig ordning, på det icke, i händelse af den vakthållandes frånvaro, eller försummelse att göra rund i stationen, tillfälle må lemnas tjufvar och våldsverkare, att ostörde föröfva några illgerningar.

*) Härutinnan har Polismagten numera ett verksamt biträde uti den så kallade Frivilliga Räddnings-Corpsen, bildad år 1836.

I sammanhang med hvad här rörande Säkerhets-Polisen blifvit sagdt, meddelas till Polisbetjeningens närmare kändedom, följande stadganden utur Allmänna Lagen och gällande Författningar:

"Polisbetjeningen äger, att å de inom trefjerdedels mil från Staden belägne Vårdshus, Näringsställen och Krogar, äfvensom till hela Djurgården och Ladugårdsgärdet sträcka den tillsyn och handräknings-åtgärd, hvarigenom lugn och ordning bland inträffade folksamlingar må bibehållas, förbrytelser och brott, som derstädes kunna vara föröfvade, upptäckas, samt löse och misstänkte personer, hvilka på sådana ställen sig undansticka, äfvensom tjufgods, efterspanas och sökas; och må Polisbetjente, der så erfordras skulle, äga att, för desse ändamål, direkte påfordra och erhålla biträde af närmaste Kronobetjent." Kongl. Kung. d. 26 April 1814.

"Dråpare och andre grofva missgerningsmän skola genast å färska gerning gripas, i häkte sättas och utan uppskof för Rätta ställas. Ej må borgen tagas, der saken går å lif eller kropp, då man med penningar ej böta må." Straff-B:n 1 Kap. 2 §.

"De som nattetid göra öfvervåld på gatorne skola genast arresteras." Kongl. Stadg. d. 5 April 1737.

"Vid 20 Dlr S:mts vite förbjudes, att om qvällarne samt nattetid å gatorne eller publika ställen gå förklädde; skolande sådana personer, då de träffas, genast häktas." Slotts-Canc. Publ. d. 12 Oct. 1745 *).

"Adelsman må icke häktas innan han om någon grof missgerning är öfvertygad, eller Domaren efter Lag och Process pröfvat skäligt, att göra sig om hans

*) Rymmare, husville lösdryfvare samt de, som å gator och allmänna ställen träffas af starka drycker så öfverlastade, att de sig ej värda kunna, eller ej förmå uppgifva sin bostad, äfvensom de, hvilka nattetid träffas utestrykande och på tillfrågan vägra uppgifva namn och hemvist, böra jemväl i häkte sättas.

person försäkrad, undantagande då han varder uti uppenbar grof missgerning och lifssak, å färska gerningen eller å flyende fot lagen." Adel. Privil. d. 16 Oct. 1723, §. 5.

"Prestman, som icke genast på färsk gerning gripes, får icke inmanas i häkte förr, än han till någon grof missgerning är lagligen förvunnen, eller Domaren eller Executorn pröfvar saken vara sådan, att han om dess person må göra sig försäkrad." Prest. Privil. d. 16 Oct. 1723, §. 24.

"Ingen under Manufakturierne lydande person, betjent, mästare, handtverkare och arbetare må för mindre brott i häkte hållas, när Verkets Principal går för honom i borgen." Manufakt. Privil. d. 29 Maji 1739, §. 6.

"Icke eller får någon Skeppsbetjent, högre eller lägre, i häkte hållas för mindre brott, när Skepparen eller Redarne för honom borga." Reglem. för Coopv. Skeppare och Skeppsfolk d. 30 Mars 1748 Art. 5, §. 5 och Kongl. Förordn. d. 16 Oct. 1750, §. 6.

"Ingen part eller ombudsman må nedtysta eller låta hemligen förlika mål, som angå våldsamheter i Stockholm, utan skall hvar och en, som varder öfverfallen, straxt angifva det hos vederbörande Embetsmän, hvilka hafva, att dermed lagligen förfara. Vill målsägaren sin rätt eftergifva, bör han ändock, när så påfordras inställa sig inför Rätten, att meddela nödig upplysning i målet, som utan uppehåll bör företagas och afgöras." Kongl. Stadg. d. 5 Apr. 1737, jempf. Kongl. Brefv. d. 14 Oct. 1747.

"Då Polisbetjent, med uppvisande af sitt tjenste-tecken, äskar handräckning af Vakt, att någon i förvar tagas må, åligger det samma Vakts Befälhafvare, att dertill behörig handräckning meddela." Kongl. Krigs-Art. d. 31 Mars 1798, 9 Kap. 11 §.

"Arrestant får icke förolämpas, sedan han är kommen under Vaktens värjo. — Är arrestant stursk eller östyrig må han hårdare fängslas." Kongl. Krigs-Art. 6 Kap. 14 §.

Laga skäl till anställande af ransakan efter tjuvgods äro: "Att den misstänkte förr stulit, eller att sådana tjuvsaker hos honom sedda äro, eller att han dem försålt, eller att han håller sig undan och synes taga sak å bak, eller varit i sällskap med andre, som tjufnaden med skäl tillvitas kan. Ransakar någon och kan ej visa skäl dertill samt finner ej tjufnaden, böte tio daler och fylla skadan. Sätter sig någon till motvärn och vill ej tillåta sådan ransakning, utan öfverfaller dem, som ransaka skola med hugg och slag eller med smädeord, plikte såsom i nedan intagne 9 §. af 18 Kap. M. B. sägs. Är ej husbonden sjelf hemma, utan hustrun, gånge ransakan för sig lika fullt. Är han ogift och låter någon annan huset förestå vare Lag samma." M. B. 52 Kap. 2, 3, 4 §§.

"Hvar, som griper, bastar eller binder någon oförvunnen, utan uppenbar missgerning, der han må gripas och häktas före, straffes med ett års fängelse, med eller utan arbete efter omständigheterna; plikte ock dertill etthundrade Daler till treskiftes. Orkar han ej böta, arbete derutöfver fyra månader. Tager man någon med våld utur eget eller annans hus, eller af gata väg eller annorstädes och förer borrt emot hans vilja i fängelse, eller till annan ort, vare lag samma, ändå att han ingen skada gjorde."

"Pinar man någon, att dermed tvinga honom till bekännelse i någon sak, straffes såsom i föregående § är sagdt, och plikte dessutom dubbelt för sårålet, der sådant deri kommer." M. B. 20 Kap. 7, 8 §§. Jemf. Kongl. Förordn. d. 20 Jan. 1779.

"Djerfves någon med hugg och slag öfverfalla dem, i och för deras embetes skull, som Konungens eller hans Embetsmäns, eller Rättens ärender gå, böte tughundrade Daler till treskiftes. Varda de med hot och smädeord öfverfallne böte tio Daler. Sker det å allmänt embetsrum böte tjugu Daler. Göra de sjelfve i embetsärende våld eller orätt med ord eller gerning, ligge i tvåböte mot det, som eljest i thy mål stadgadt är." M. B. 18 Kap. 9 §. jemf. Kongl. Förordn. d. 20 Januari 1779.

"Vakter och de, som Rättens eller Konungens Befallningshafvandes bud och ärender gå, måge sjelfve edeliga vittna om det, som dem i thy fall händer, så ock om det de uträttat, der ej andre vittnen till äro. Nekar tilltalad person inför Polis-Styrelsen det, hvarföre han är anklagad och äro ej vittnen att tillgå, då gälle tvänne Polisbetjentes rapport, enär den af dem med liflig Ed fästes, för fullt bevis till den angifnes fällande." R. B. 17 Kap. 11 §. samt Kongl. Förordn. d. 13 Febr. 1776, §. 6.

"Finnes någon Polisbetjent hafva afgifvit en falsk och oriktig rapport, för egen vinning och till andras skada, eller umgås någon med otrohet och låter sig besticka, skall han utan allt skonsmål till någon Kronans fästning försändas, att der arbeta." Kongl. Förordn. d. 13 Febr. 1776, §. 13.

"Hvar, som bjuder eller leger, hjälper eller råder någon annan till någon missgerning, så att den derigenom sker, straffes lika med den, som gerningen gjorde. Den som förleder annan till brott, för att bringa honom på obestånd, eller genom dess angifvande förskaffa sig vinning, skall, utom ofvan utsatte straff, utmärkas i Tidningarne samt förklaras ovärdig, att någonsin brukas i kronans tjenst." M. B. 61 Kap. 1 §. samt Kongl. Kung. d. 28 Aug. 1778.

"Missgerningsman, som tager sin tillflykt inom den Kongl. Borgen, för att derigenom undgå Lagens skyndsamma kraf, skall derföre anses med fjorton dagars fängelse vid vatten och bröd; äfvensom Vakten vid lika ansvar åligger, att ej annorledes, än genom Riksmarskalken, eller den hans ställe företräder, söka få den flyktande personen i dess händer lemnad, dertill, i sådan händelse, handräckning genast bör meddelas." Kongl. Förkl. d. 12 Oct. 1787.

"Enär någon Kadett, eller annan till Krigs-Akademie-Staten eller der i tjenstgöring stadd Militärtrupp hörande person, inom Akademiens område (hvar till räknas Carlbergs Slott och öfrige Akademien upplätne byggnader, samt deromkring, emellan Norra alléen och sjön, belägna platser tillika med trädgården och den så kal-

lade Djurgården inom deras hägnader), beträdes med öfverträdelse af de för hemälde område lika som för Stockholms Stad gällande Polis-Författningar, skall Polisbetjeningen derom först göra anmälan hos Akademiens Gouverneur, som äger bestämma, antingen han sjelf vill saken, enligt Akademiens Reglemente, afgöra, eller öfverlemnna målet till Polis-Styrelsens handläggning." Kongl. Förordn. d. 5 Oct. 1804.

"Då förbrytelser blifvit begångna af främmande Ministers betjent, bör saken anmälas hos Cancellie-Collegium (nu Stats-Ministern för Utrikes Ärenderna) och om dess handräckning anhållas." Kongl. Skrifv. d. 16 Oct. 1758 och Kongl. Kung. d. 17 Febr. 1801, mom. 6.

"Främmande Ministrar få ej antaga och i sitt hus skydda missgerningsmän, för att dem undandraga från deras välförtjenta straff." Kongl. Br. d. 7 Mars 1685.

"Främmande Ministrar få ej hysa, eller i tjenst antaga utur sitt arbete förlupne Manufaktur-arbetare, förrän desse dertill erhållit behörigt orlof." Kongl. Br. d. 27 Oct. 1746.

"Endast främmande Sändebuds egne och verkliga betjente, antingen de bo inom huset eller annorstädes, men icke sådane personer, hvilka, utan att vara i Ministrarnes tjenst lagstadde, stundom kunna för dem hafva att syssla, äro under Ministrarnes rättigheter skyddade." Kongl. Br. d. 10 Febr. 1769.

"Kongl. Maj:t har i Nåder förordnat, att den, som upptäcker någon tjufnad, må i det fall, då ägaren för den bortstulna summans eller varans återskaffande, icke förut någon större belöning utfäst, vara berättigad till tjugonedelen af den dymedelst återstälde summans eller varans värde." Kongl. Rescript. d. 3 och Slotts-Canc. Publ. d. 23 Juni 1766.

"Den som angifver en förrymd soldat, så att denne derpå gripen varder, eller ock sjelf honom fasttager och till vederbörande öfverlemnar, undfår i belöning En R:dr 32 sk." Kongl. Krigs-Art. Kap. 10, §. §. 24, 25 samt Kongl. Circ. d. 8 Sept. 1824.

"Den, som fasttager och på behörigt ställe aflemnar en förrymd fästningsfånge, undfår i belöning En R:dr 32 sk., som af Konungens Befallningshafvande genast utbetalas." Kongl. Br. d. 27 Febr. och Kung. d. 4 Maj 1804.

"Hvar, som någon till arbete vid Pionier-Korps, Arbets-anstalt, eller allmän Korrektions-Inrättning dömd, men å flyende fot stadd person griper och dit, eller till närmaste kronobetjent aflemnar, erhåller dervöre i belöning 6 R:dr 32 sk. B:co för hvarje sålunda aflemnad person, hvilken belöning af Konungens Befallningshafvande i det Län, der personen ertappas, genast mot behörigt qvitto utbetalas." Kongl. Förordn. d. 29 Juni 1833, §. 18.

"Den, som upptäcker och öfverbevisar någon efterapare af Bankens eller Riksgälds-Kontorets sedlar, undfår i belöning 1000 R:dr B:co."

"Hälften af denna belöning erhålles, då mot den tilltalade så stor bevisning åstadkommit, att han blir under framtiden ställd."

"Då den tilltalade ej kan fällas, men liknelser till hans brottslighet förekommit, undfås en belöning af 10 till 100 R:dr B:co."

"För upptäckande och öfverbevisande af en utpräglare af berörde sedlar lemnas 50 till 100 R:dr B:co i belöning." Kongl. Kung. d. 8 Juli 1818.

"Den, som upptäcker, angifver och till gerningen binder falske myntare, skall, vid den händelse det efterapade myntet svårligen kunnat från det verkliga skiljas, undfå i belöning 500 R:dr Specie; har åter det efterapade myntets riktighet kunnat så tydligen skönjas, att ingen bordt, utan grof ovarsamhet, dermed bedragas, äger större belöning ej rum, än ifrån 50 till och med 150 R:dr, allt efter förekommande särskilde omständigheter." Kongl. Br. d. 21 och Kammar-Coll. Kung. d. 30 Mars 1786.

"Den, som bevisligen upptäcker någon, hvilken förfärdigat eller nyttjat falsk Kontroll-Stämpel, får i belö-

löning en tredjedel af de, uti 3 § af Kontroll-Stadgan d. 7 Dec. 1752, utsatte 200 Daler S:mts böter." Kongl. Rescript. till Comm.-Coll. d. 15 Aug. 1774.

B. *Till Sundhets-Polisen* *) höra:

1:o Tillsyn, att Författningarne, angående förekommande af smittosamma sjukdomars yppande och spridande efterleivas; hvartill hörer uppsigt derå, att, der koppsmitta sig visar, sådant i tid och behörigen anmäles, samt att de koppsmittade till koppsjukhuset förflyttas, eller, der tillfälle är

---

*) De fleste och allmännast förekommande förseelserne emot Sundhets-Polisen tilldraga sig inom hus och äro af beskaffenhet, att den offentliga Polis-Styrelsen icke har magt, att desamma förhindra, afhjelpa eller bestraffa. De under Cholera-farsotens härjningar år 1834, församlingssvis i hufvudstaden inrättade *Sundhets-Nämnderne*, med en dem af Församlingarne på Sockenstämma frivilligt öfverlåten rättighet, förenad med de valde Nämnd-Ledamöternes likaledes frivilligt åtagne skyldighet, att tillse det snygghet och renlighet, inom enskilde gårdar och hus, allestädes iaktogs, visade sig i dessa hänseenden vara af en så väsendtlig nytta, att desse Kommunal-auktoriteter aldrig bordt upphävas, förrän något annat och bättre blifvit i deras ställe antaget. Återupplifvandet af dessa Kommunal-auktoriteter vore derföre så mycket heldre att önska, som icke allenast den allmänna Sundheten, genom en, inom enskilde gårdar och hus bättre vårdad snygghet och renlighet, på ett hufvudsakligt sätt befordrades, utan ock Sundhets-Nämndernes Ledamöter, hvar inom sitt distrikt, jemväl voro aldrabäst i tillfälle att lemna den tillförlitligaste ledning för vederbörande Fattig-Direktioners distributioner af understöd, äfvensom Sundhets-Nämnderne kunde till ett hufvudsakligt befordrande af god ordning och allmän säkerhet meddela Polis-Styrelsen viktiga upplysningar om löske och misstänkte personers tillhåll m. m. Dessa väsendtliga fördelar lära väl i betydlig mån öfverväga det besvär, som Sundhets-Nämnds-befattningen för dess Ledamöter medförde; hvilket besvär också både kunde och borde i så måtto lindras, som församlingens respektive Ledamöter turvis borde åfaga sig detta bestyr.

till desses vårdande i deras hemvist, att å huset, hvare den koppsjuke sålunda finnes och rummet hvarest densamma är liggande, anslås en tafla med påskrift: *Här äro Smittkoppor*; äfvensom ett noggrant efterforskande efter personer, som äro, eller skäligen misstänkas vara med venerisk smitta behäftade, samt desses inkallande till Polis-Styrelsen, för att till behörig undersökning och, om de befinnas smittade, till Läkare-vård befordras; i sammanhang hvarmed förekommer Skeppares skyldighet, att icke tillåta någon af dess skeppsfolk eller passagerare, som kan vara med venerisk sjukdom behäftad, gå i land, förrän Hamn-Kapten blifvit derom tillsagd och, genom hans försorg, nödig anstalt för den sjuke hunnit vidtagas.

2:o Tillsyn att försäljning af förskämda matvaror samt skadad eller omogen frukt ej må äga rum; hvartill ock hörer uppsigten deröfver, att Bagare, Bryggare och Slagtäre, på sätt i deras taxor finnes föreskrifvet, hålla allmänheten goda och sunnda varor tillhanda; åliggande det Polisbetjeningen, att, vid alla tillfällen, då skämda och osunda födoämnen till salu hållas, desamma genast under beslag taga.

3:o Tillsyn att bränvin, som är blandadt med några för hälsan skadliga ämnen, eller sådant, som i styrka håller mindre än fyra grader på gamla profvaren, icke må å hufvudstadens Näringsställen utminuterat.

4:o Tillsyn, att obehörige personer ej befatta sig med Medikamenters tillredning eller sjukdomars botande.

5:o Tillsyn att inga andre än behörige personer (d. v. s. inga andre än Apothekare, som ock

icke få gifter utlemna, utan känd och examinerad (Läkares requisition) innehafva och än mindre afyttra arsenik eller annat gift; i hvilket afseende särskildt förbud och ansvar är för Gårdfaribandlande stadgadt; varande det Polisbetjentes skyldighet, att, der de finna obehörig person innehafva gift, det samma genast under beslag anhålla.

6:o Uppsigt och kontroll derå, att vederbörande föräldrar låta i rättan tid vaccinera sina barn.

*C. Till Ordnings-, Snygghets- och Beqväm-
lighets-Polisen höra.*

1:o Förhindrandet af buller och oljud å gator, allmänna platser och Näringsställen.

2:o Tillsyn att afträdes-renhållningen besörjes; hvartill hörer, att Entreprenuren skyddas i sina rättigheter samt att Stadens invånare blifva i detta afseende ordentligen betjenade; äfvensom att orenligheten icke får utstjelpas hvarken i sjön vid Stadens stränder eller annorstädes och på annat sätt, än det för Entreprenuren utfärdade Reglementet derom föreskrifver.

3:o Tillsyn, att gator, gränder och andra allmänna platser ordentligen sopas och rengöras, samt der varande rännstenar, vintertiden vid inträffande töväder, upphuggas och hållas öppne, samt sommartiden sköljas; äfvensom att ingen må drista sig utkasta orenlighet, vare sig på eget eller annans gatustycke; i sammanhang hvarmed äfven är förbjudet, att genom fenstren utslå rent vatten eller orenlighet på gatorne.

4:o Tillsyn, att gatorne sommartiden hållas fria från gräs.

5:o Tillsyn, att sten och tegelgrus ej föres till de allmänna reservoierne, der endast sopor och gatumuts få utstjelpas.

6:o Tillsyn att å den plats, som, vid östra ändan af Nya Kungsholmsbron, blifvit anvisad, att tills vidare begagnas för upplag af oduglig eller kasserad gatusten, icke grus, sopor eller annan orenlighet jemväl utstjelpas.

7:o Tillsyn, att grus, sopor eller annan orenlighet icke må utkastas å platsen emellan norra sidan af det till Corps de Garde för Vakten vid Södermalms torg upplätne hus samt planket mot Jernvägen.

8:o Tillsyn, att öfverflödig snö vintertiden från gatorne bortföres till dertill anviste ställen, äfvensom att snö och is ej från gårdarne må å gata utskottas.

9:o Tillsyn, att skräp, åkdon, möbler, handels- och handtverkeri-varor, eller hvad annat det vara må, ej utställas på gatorne eller i hamnarne; äfvensom att åkdon ej få tvättas och rengöras på gatorne eller vid Stadens brunnar.

10:o Tillsyn, att hästar, boskap m. m. ej få gå lösa eller beta på Stadens gator och gränder.

11:o Tillsyn, att gator och gatutrummor samt allmänna trappor, äfvensom bryggor och broar, som af Allmänheten begagnas, hållas i godt och försvarligt skick.

12:o Tillsyn, att Stadens fastighetsägare hafva icke allenast tydliga nummer å sine egendomar utsatte, utan ock, der egendomarne äro belägne i gatuhörnen, att dervid å desamma finnas anbragte plåtar, som tydligen utvisa gatans och kvarterets namn.

13:o Tillsyn, att hufvudstadens husägande invånare i behörig och stadgad tid hålla portarne till sine hus stängde.

14:o Tillsyn mot hårdt och öfverdådigt körande och ridande på gatorne i Staden och på Malmarne; äfvensom att de körande vintertiden, då slädföre är, förse sina hästar med bjällror, hvilket äliggande dock ej gäller för landthor, som deremot icke, så länge slädföret inom hufvudstaden varar, derstädes få köra fortare än i gående.

15:o Tillsyn att körande icke lemna sina hästar utan uppsigt och eftersyn å stadens gator och allmänna platser.

16:o Tillsyn att allmogen ej håller med sine till salu införde varor annorstädes än på de bestämde allmänna salu-torgen.

17:o Tillsyn deröfver, att vid Kongl. Opera-huset, Börsen, med flere andre större samlingsställen, ekipagerne köras med varsamhet och i behörig ordning, såsom för hvarje tillfälle kan blifva föreskrifvet och att den ene körande ej får tränga förbi en framför honom varande.

18:o Tillsyn att körande och ridande ej taga vägen öfver Carl XIII:s torg, deröfver kreatur ej eller få drifvas eller ledas.

19:o Tillsyn öfver efterlefnaden af utfärdade Taxor för Bryggare, Bagare, Slagtare, Hyrkuskar, Åkare och Rodderskor, så att högre betalning af desse icke utkräfves, än hvad taxan tillåter, hvarjemte, i afseende på de 3:ne sistnämnde klasserne, noga uppsigt bör hållas derå, att Allmänbeten af dem med höflighet och skyndsamhet betjenas, äfvensom att Hyrkuskarnes vagnar och slädar, Åkarnes droskor, chaisar, kärror och slädar samt Rodder-

skornas båtar äro behörigen numererade och att de hvar för sig hålla sig å de stationer, som blifvit dem anvisade.

20:o Tillsyn, att gatu-upplysningen behörigen ombesörjes, så att gatulycktor å bestämda tider och fastställda distancer utsättas samt hållas väl lysande på de tider och sätt, hvarje år derom stadgas och kungöres.

21:o Uppsigt deröfver, att alla i Staden boende personer behörigen mantalsskrifvas; börande Polisbetjeningen, vid mantalsskrifningarne, dervid, utom Gevaldigern i trakten, det äfven åligger en Uppsyningsman, hvar inom sin afdelning af den station, der han är anställd, att närvara, göra sig noga underrättade om hvilka personer äro i deras trakt boende och om någre försvarslöse deribland anträffas, sådane hos Polis-Styrelsen genast inställa, samt lemna Mantals-Kommissarien nödige upplysningar, der sådane tarivas, och meddela honom handräckning när så påfordras, äfvensom att för hvarje dag Mantalsskrifningen pågår, attestera den samma dag förde längdens rättighet.

22:o Uppsigt deröfver att alla inom Staden flyttande och hit till Staden ankommande resande personer blifva hos Polis-Styrelsen anmälde samt att hit till Staden anländande Skeppare likaledes till Polis-Styrelsen ingifva förteckning å de passagerare de på sine fartyg hit medfört.

23:o Tillsyn att förköp vid eller utom Stadens tullar eller i de så kallade Bondqvarteren, äfvensom att gatuhandel samt olofligt mångleri och afsalu, ej må bedrifvas; och att Handels- och Handtverkeri-varor ej försäljas genom kringstrykande personer på gator, i husea, eller på Källare och Nä-

ringsställen, utan att dessa artiklar hållas Allmänheten tillhanda i bodar, eller på de ställen, som Författningarne i hvarje fall stadga.

24:o Tillsyn, att så väl spelkort, som Skråmästares och Fabrikanters stämpelbare tillverkningar, då de till salu hållas, äro med behörig stämpel försedde.

25:o Tillsyn att tryckta skrifter, med undantag af Böndagstexter och Almanachor, icke må ute å gator och allmänna platser till salu hållas eller annorledes olofligen utspridas.

26:o Tillsyn, att onödigt arbete, såsom byggnad, verkstäders drifvande och öppne hållande, handels idkande och varutransporter icke må ske under Sön- och Helgedagar; Bagare och Bryggare dock tillätet, att före, emellan och efter de vanliga Gudstjenst-timmarne sine varor kringskicka.

27:o Tillsyn, att Allmogen icke, till Stadens Handtverkares förfång, antager sådane arbeten, som enskildt tillkomma desse Handtverkare att förrätta. (Kongl. Resol. på Ståd. Besv. d. 17 Dec. 1734 §. 38). Allmogen dock obetaget, att sine egne handaslöjder utan hinder föryttra (Kongl. Resol. på Allm. Besv. d. 17 Dec. 1734).

28:o Uppsigt deröfver att mått, mål och vigheter i salubodar, Slagtarhusen och alla andre försäljnings-ställen äro behörigen krönte och rigtige.

29:o Tillsyn, att vid kohlförsäljning fullmåliga säckar begagnas.

30:o Tillsyn, att Mångleri-idkerskor, hvilka alltid böra vara försedde med dem tilldelade brieckor och tillståndsbrief, icke göra uppköp på torgen och i hamnarne, på andra, än de för dem tillätne timmar, som äro från klockan 12 middagen till klockan 3 eftermiddagen.

31:o Tillsyn, att Fiskköpare icke slå under sig den fisk, som till försäljning åt Allmänheten hit till Staden införes; och att Fiskköpare ej få lägga sine sumpar i så kallade Kyrkholmskanalen vid Blasiholmen.

32:o Tillsyn, att så kallade uppköpare äro försedde med dagsedlar af dem, för hvilkas räkning de blifvit utskickade, att göra upphandling.

33:o Tillsyn, att fogelförsäljning å torgen ej förrättas af soldater eller andra obehöriga personer.

34:o Tillsyn att Norrländske Handlande icke börja försälja sine varor i bodar och på gårdar förr än de hos Polis-Styrelsen uppgifvit hvad ställe de ämna, att för försäljningen begagna, äfvensom att de, vid denna försäljning, icke nyttja andre och främmande personer eller afyttra varorne i mindre partier, än Lispund, Fjerding och Stycketal.

35:o Tillsyn, att Slagtare och deras drängar, som ej få för upphandling uppehålla sig vid tullarne, eller inom en mils afstånd utom desamma, alltid skriva sine upphandlings-sedlar in dupplo och med bläck, på det Allmogen ej må bedragas.

36:o Tillsyn derå, att Allmoge och resande, som härstädes afyttrat landtmannavaror, genast måtte blifva till betalning derföre förhjelpste.

37:o Tillsyn att accorder om uppköp af ved ske i närvaro af Parmmätaren, som bör desamma i sin Journal anteckna.

38:o Tillsyn, att, då mindre tillgång på Ved finnes, ingen må på en gång upphandla mer än tio famnar.

39:o Uppsigt derå, att när vattenbrist inträffar uti någon eller någre af Stadens brunnar, vatten derifrån ej må hämtas uti tunnor och större kärl.

40:o Tillsyn derå, att så väl Stadens som enskildes pumpar och brunnar hållas i godt och försvarligt skick.

41:o Tillsyn, att källaregluggar åt gator och gränder samt andra publike platser igenmuras eller stängas.

42:o Tillsyn, att så kallade rännstens-galler ej nedsättas.

43:o Tillsyn, att grus- och sand-tägt icke, utan tillstånd, sker från Stadens sandbackar.

44:o Uppsigt derå, att kläder ej uthängas till torkning å kedjorna vid Slottsbacken.

45:o Uppsigt å efterlefnaden af förbuden mot mattors och klädespersedlars damning och piskning å allmänna platser.

46:o Tillsyn, att de varor, som i hamnarne och vid Stadens bryggor lossas och uppläggas, fordarsamligen bortföras, så att de ej, till hinder för trafikerande och till skada för hamnplatsen och bryggorne, blifva der qvarliggande, utöfver den tillåtna tiden, som är för varor i allmänhet endast den dag de uppläggas eller ditföras, samt för större varutransporter, som böra passera Vågarne eller Packhuset, eller Viktualie-varor, som å bron böra undergå packning, icke längre än fyra dagar, så vida särskildt tillstånd för ett längre qvarliggande af Polis-Styrelsen icke meddelas.

47:o Tillsyn att byggnads-materialier och tyngder ej få uppläggas å Stadens broar och bryggor, ej eller å torg och publika platser, gator och gränder utan särskildt dertill erhållet tillstånd; i hvilket sednare fall stängsel bör omkring de upplagde materialierne uppföras.

48:o Handhafvande af förbudet mot Norssfiskande vid Stadens bryggor och broar.

49:o Tillsyn att landgång från fartyg nyttjas vid in- och utlastning af varor.

50:o Tillsyn, att fartyg och båtar ej fästas vid private egendomar, vester om ballastplatsen till ändan af träddbron vid Sutthoffs hus i Stadsgården, ej eller vid de så kallade stormbryggorne vid Jernvågen i saltsjön och åt mälaresidan, eller i morringarne vid Slussen eller vid flottbryggan vid södra Lutfiskgången eller vid Kungsholmsbron, eller Stadens andra bryggor eller i pålverken och hamnskoningarne i Stadens hamnar.

51:o Tillsyn vid Arsenal- eller Blasiholms- samt Logårdshamnarne, att hvarje fartyg med jernskodd stäf, som dit anlägger, förses med så kalladt frihult af träd, så länge fartyget der är liggande: att fartygen i desse hamnar hafva sine ankare kippade eller längs efter sidan uppfästade eller ock alldeles inom relingen indragne: att fartygen så snart de lossat genast skola från desse hamnar utbalas: att båtar ej få fastläsas, eller upplastning ur större farkoster förrättas, vid i desse hamnar varande roddartrappor: att å trottoirerne derstädes ej får köras samt att ej snö och is, än mindre orenlighet, må vid quai-murarne utstjelpas.

52:o Tillsyn att fartyg och båtar ej må skrapas, målas, tjäras eller repareras i Stadens hamnar.

53:o Tillsyn, att ballast ej lossas och utkastas på andra, än dertill anvisade ställen.

54:o Tillsyn att orenlighet ej stjälpes i sjön inom tullarne eller utföres på isarne, hvarigenom uppgrundning förorsakas; hvaremot ren snö får utföras, å särskildt anvisade ställen.

55:o Tillsyn att skinnvaror ej må sköljas och vaskas vid Stadens broar och bryggor, utom vid Rosenbad och Guldgränden å Södermalm.

56:o Tillsyn, att klädklappning ej får ske vid så kallade Bomslupstrappan eller vid Jernvågen, eller vid bryggan vester om norra Slagtarehuset.

57:o Tillsyn, att icke någon må taga väg öfver portarne i söder Sluss.

58:o Tillsyn mot badande och lögande vid stränderne kring Staden och Kongl. Djurgården.

59:o Uppsigt derå, att hästar ej få lögas vid Skeppsholmsbron eller vid Kruthuset å Kongl. Djurgården, och ej hållas till salu å Ridderhustorget.

60:o Tillsyn, att färdande öfver isarne inom och i närheten af Staden förhindras, då isarne äro svage, äfvensom att skridsko-åkning ej sker under Gudstjensten.

61:o Tillsyn, att nödige försigtighetsmått iakttagas vid upptagande af vakar å isen kring Stadens stränder, äfvensom att så kallade brandvakar på dertill förordnade ställen hållas öppne. Bryggare, Sockerbagare och Schweitzare med flere andre, som äro i behof af att upptaga iskällare-is, skola dertill begära tillstånd af Polis-Styrelsen, som då förordnar ej mindre om stället för upptagningen, än om de försigtighetsmått, hvilka dervid böra iakttagas.

62:o Tillsyn, att, vid Ångfartygs ankomst till Ridderholmshamnen, trängsel och oreda der ej må äga rum, utan att Allmänheten uppehåller sig på minst 10 alnars afstånd från quaien, äfvensom att ingen får närma sig intill fartyget, utan att dertill vara särskildt kallad.

63:o Tillsyn att nattvakt, på föreskrifvet sätt, hålles om bord å i hamn liggande Ångfartyg.

64:o Tillsyn mot åkning på källar i backarne.

65:o Tillsyn mot gycklerier och taskspölerier på gatorne, hvarigenom folksamling åstadkommes.

66:o Tillsyn, att olaga gästning på Källare, Vårdshus, Restaurationer, Schweitzerställen, Kaffe-hus, Krogar och Herbergen m. m. ej må öfvas, utan att sådane ställen på behörige och föreskrifne tider tillslutas och hållas stängde; hvilket sednare äfven gäller om Billarder.

67:o Tillsyn att unga och arbetsföra tjenstehjon icke till tjenst anställas på Näringsställen och Krogar.

68:o Tillsyn att utfärdade månads-taxor finnas att tillgå i Slagtarehusen och Bagarebodarne äfvensom i Närings- och Krogrum, på hvilka sistnämnde ställen Kungörelserne af den 1 Maj 1817 om anmälände af hitkomne resande och flyttade personer samt den 4 Juli 1817 om ordningen på Näringsställen äfvensom Förordningarne mot spel och dobbel samt mot fylleri och dryckenskap jemväl böra vara uppslagne. Och bör Polisbetjeningen äfven hålla hand öfver sistberörde 2:ne författningars efterlefnad, hvartill, i afseende på den sistberörde, hörer, att näringsidkande icke få iskänka starka drycker åt den, som förut är synbarligen öfverlastad.

69:o Tillsyn mot oloflig bränvins-bränning och distillering i hufvudstaden; hvartill hörer uppsigt derå, att Apothekare ej öfverträda de vilkor, hvarunder dem tillåtes, att begagna distillerings-pannor om 6 kannors rymd.

70:o Tillsyn mot oloflig bränvins-minutering och lönnkrögeri, så att noggrann kontroll hålles derå, att Traktörer, Spisquartersidkare, Krögare och Näringsidkerskor m. fl. äro med behörige, Tillstånds-

bevis för hvardera sin näring försedde och ej hålla andre än för dem tillåtna varor till afsalu; äfvensom att bränvin ej får, vid äfventyr såsom för oloflig bränvins-försäljning, till skänks utdelas i Salubodar eller dertill hörande bodkammare.

71:o Tillsyn, att Klädmäkleri- och Mångleri-idkerskor äfvenledes innehafva ordentliga privilegier, hvardera för sin näring, äfvensom att dessa sistnämnda låta hvar för sig nummern å sin bod tydligt vara utsatt å en uthängande tafla.

72:o Hämmande af tiggerier genom kringstrykande samt tiggares upptagande och inställande till förhör inför Polis-Styrelsen.

73:o Åliggandet för Polisetjeningen, att vid de årliga Brandsynerna vara förrättningsmännen följaktige och efterse brandredskapen; hvilket åliggande fullgöres inom hvarje särskildt station af de der anställda, men för tillfället ej vaktgörande Uppsyningsmännen.

74:o Meddelande af handräckning i frågor som röra husbönders och tjenares i Legohjous-stadgans bestämde förhållanden; likasom i frågor emellan fabriksidkare och deras arbetare.

75:o Meddelande af handräckning i frågor om tvist emellan Hamn-Kaptenen och sjöfarande, angående ordningen vid fartygens in- och utläggning i hamnarne samt rörande kokhus- och landgångsavgiftens, jemte bropenningars erläggande.

76:o Meddelande af handräckning vid tvister emellan Skeppare m. fl. samt betjeningen i Vågarne.

77:o Meddelande af handräckning i afseende på flerehanda, tid efter annan och för åtskillige ställen, i olika afseenden, meddelade vites-förbud.

III:dje KAPITLET.

Om Polis-Gevaldigerne, deras tillsättande, aflöning och tjenste-åligganden m. m.

1 §.

Ingen kan till Gevaldiger antagas, som icke förut varit Uppsyningsman och derunder gjort sig känd för skicklighet, drift och pålitlighet.

2 §.

Gevaldiger aflönas med En R:dr B:co om dagen, hvilken aflöning utgår på samma sätt, som i 2 Kap. 5 §. om Uppsyningsmännens arfvode sagdt är.

3 §.

Härförutan åtnjuter Gevaldiger fria boningsrum i den lokal, der traktens Vaktkontor är beläget, emedan det är af vigt, att han, för påkommande händelser, oftast är vid Vaktkontoret tillgänglig.

4 §.

Gevaldigern åligger, att med sorgfällig uppmärksamhet följa och hålla noggrann tillsyn öfver de honom underlydande Uppsyningsmäns uppförande, och att med dem som oftast umgås, för att utröna deras sinnelag och mer eller mindre fallenhet för tjensten, hvarest han till Kommissarien i distriktet inberättar, hvad han i detta afseende utrönt, äfvensom han, vid äfventyr, att anses såsom för tjenstefel, genast bör hos Kommissarien anmäla, derest någon af Uppsyningsmännen sig i mer eller mindre måtto i tjensten förgår; likasom han ock bör

inrapportera, så snart en Uppsyningsman sig särdeles nitiskt och väl i tjensten förhållit; allt på det vederbörande förmän må, så väl för ledning vid befordringar, som för andra förefallande händelser, kunna noggrant känna hvilka bland Uppsyningsmännen äro de skickligaste och pålitligaste.

5 §.

För vaktgöring infinner sig Gevaldiger på de i 2 Kap. 8 §. utsatte tider vid Distrikt-Byrån, så tidigt som i nämnde §. är sagdt, emottager, efter skedd mönstring, förhållnings-ordres af Kommissarien, derest Polismästaren några sådane särskildt för tillfället meddelat, eller Kommissarien eljest för sin del finner sådane nödige, samt afgår derefter med sin afdelning till Vaktkontoret i trakten, ordnar, på sätt nyssberörde §. stadgar, vaktombytena, och tillser, att dessa ordentligen och på behöriga tider försiggå.

6 §.

Gevaldigerne, som äro Distrikt-Kommissarien ansvarige för ordningens vidmakthållande hvar inom sine trakter, böra under vakt-turen, på obestämda tider och så ofta de medhinna, visitera samtliga vakt-stationerna, för att tillse, att de vakthållande, sine skyldigheter fullgöra, samt emottaga rapporter om hvad, som under tiden sig tilldragit inom hvarje station; börande Gevaldigerne låta sig angeläget vara, att derest något af vikt förefallit, sådant ofördröjligen till Distrikts-Kommissarien inberätta.

7 §.

Vid tillfällen, då Gevaldigern finner någon vaktgörande af sjukdom eller annan orsak oförmö-

gen, ått fortsätta vakthållningen, har han, att från den vid Central-Polis-Domstolen stationerade reserven requirera en man, att vakthållningen i den oförmögnes ställe bestrida.

8 §.

Efter slutad vakt-tur återförer Gevaldigern Uppsyningsmännen till Distrikt-Byrån, der han till Kommissarien afgifver fullständig rapport om allt hvad sig tilldragit i hans trakt under den tillämpliga vakt-turen.

9 §.

Den Gevaldiger, som har nattvakterne för veckan, åligger att, efter afgifven morgon-rapport, kvarstanna tillika med Uppsyningsmännen vid Distrikt-Byrån och öfvervara Kommissariens sessioner; sedan desse äro slutade afmönstras och hemförlovas Uppsyningsmännen.

10 §.

Vid inträffande eldsvådor inställer sig den från vaktgöring för tillfället ledige Gevaldigern i trakten genast vid brandstället och öfvertager befalet öfver dit anländ Polisbevakning samt tillser ordningen, i enlighet med hvad i 2:dra Kap. 13 §. derom föreskrifves, intilldess Kommissarien i Distriktet eller Polismästaren på stället sig infunnit, hvarefter Gevaldigern har att ställa sig de af dem meddelande befallningar till efterrättelse. Blifver eldsvådan långvarig, aflöses traktens Polisbetjening af den vid Central-Polis-Domstolen stationerade reserven, hvarom Polismästaren, vid behof, meddelar ordres.

11 §.

11 §.

Gevaldigerne åligger härförutan, att, hvar i sin trakt, enligt det formulär, som dem för sådant ändamål tillställles, upprätta och föra en ordentlig Traktbok, som upptager traktens samtliga husägares och hyresgästers namn, stånd och yrke med de flere omständigheter, som kunna vara att anmärka, och deri alla skeende förändringar, såsom ombyte af husägare eller hyresfolk m. m. behörigen och noggrant anteckna. Och som i hvarje trakt tvänne Gevaldiger finnas, så kommer, i afseende på traktböckernas förande, trakten att dem emellan, lika fördelas; varande det Uppsyningsmännens skyldighet, att hvar i sin Vaktstation, som likaledes fördelas, emellan de der stationerade fyra Uppsyningsmännen, tillhandagå Gevaldigerne med alla de upplysningar desse i detta hänseende kunna hafva nödige; och böra Gevaldigerne, vid de årligen skeende mantals-skrifningarne, jemnföra, rätta och komplettera sine traktböcker, efter de aflemnade förteckningarne, för hvilket ändamål Gevaldigerne skola personligen hvar i sin trakt öfvervara dessa förrättningar; dervid de äfvenväl hafva att på hvarje ställe göra sig noga underrättade så väl om flere personer der äro boende, än de afgifne förteckningarne uptaga, som ock huruvida, sedan mantals-skrifningens början, någon från samma ställe bortflyttat, då Gevaldigerne åligger en sådan bortflyttad person noga efterfråga, så att utrönt varder, om han från Skattskrifningen sig undanhåller, hvilket då genast skall hos Distrikt-Kommissarien anmälas.

12 §.

Gevaldigerne tillhörer vidare, att årligen inom Januarii månads utgång, hvar inom sin trakt-afdelning, upprätta och ingifva namnlistor, som upptaga samma års alla fem klasser af beväringsskyldige i Hufvudstaden.

13 §.

Gevaldigerne böra ock straxt efter hvarje flyttning höst- och vårtid till Polis-Styrelsen ingifva traktvis upprättade förteckningar å alla i Hufvudstaden befintlige Källaremästare, Schweitzare, Traktörer, Spisquartars-, Vårdshus-, Kaffehus- och Krog-Närings- idkare samt Hembryggare, jemte uppgift å de ställen, hvarest hvardera af desse sin rörelse idka, äfvensom anteckning af nummern å Näringsstället der sådan finnes.

14 §.

I öfrigt hafva Gevaldigerne, att ställa sig till efterrättelse hvad i 6, 7, 10, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 och 24 §§. af 2:dra Kapitlet om Upsyningmännen stadgadt är.

IV:de KAPITLET.

Om Polis-Kommissarierna.

1 §.

Polis-Kommissarien bör bo uti samma lokal, der Polis-Byrån uti hans Distrikt är belägen, och hvarest han, utom öfrige honom tillkommande löneförmåner, åtnjuter fria husrum.

2 §.

Sedan, vid tiden för Vaktombyte, de, som skola Vakten tillträda, samlat sig vid Distriktbyrån, håller Kommissarien med dem mönstring, dervid noga tillseende, att alla äro närvarande och tjänstbare samt behörigen i Uniform klädde och snygge, äfvensom att de äro försedde med tjänstetecken och skramla. Finnes dervid någon frånvarande, eller till tjänstgöring för tillfället oskicklig, foge Kommissarien skyndsamt anstalt, att denne ersättes från reserven vid Central-Polis-Domstolen; hvarest Kommissarien meddelar Gevaldigerne de ordres, som Polismästaren för tillfället anbefallt, eller Kommissarien eljest för egen del finner erforderlige, samt affärdar derefter de särskilda afdelningarne, hvar till sin Vakttrakt.

3 §.

Kommissarien afbidar derefter de aflösta Vaktternas ankomst till Distrikt-Byrån, emottager af dem rapport om hvad, som under Vaktturen kan hafva passerat, samt handlägger de i följd af inkomne Rapporter anhängigt gjorde mål, hvarest han afmönstrar och hemförlofvar dem, sedan han förut gjort sig underrättad om och huruvida alla under tiden iakttagit god ordning och eftersett om något vid afmönstringen kan vara att emot dem anmärka.

4 §.

Kommissarien, som är Polismästaren ansvarig derför, att god ordning vidmakthålles inom det Distrikt, der han fått sig Polisvården uppdragen, bör, på obestämda tider och så ofta han medhinner, vi-

sitera Vakt-Kontoren och Vakt-Stationerna i Distriktet, så att alltid behörig kontroll finnes uppå de Vakthållande att de sina skyldigheter fullgöra; hvarjente Kommissarien alltid bör kunna för Polismästaren fullständigt och sanningsenligt redogöra för de i Distriktet anställda Polisbetjentes uppförande

5. §. Kommissarien, till hvilken alla rapporter, af

hvar beskaffenhet de vara må, skola från Polisbetjeningen i Distriktet först ingå, ransakar och afdömer i första Instantien, eller ock, der så nödigt är, till vederbörlig Domstols handläggning remitterar, alla till Sundhets- samt Snygghets-, Ordnings- och Beqvämlighets-Polisen hörande mål äfvensom till Säkerhets-Polisen, endast dem, som röra slagsmål å gator och allmänna ställen, eller våld mot Polisbetjente i Distriktet, hvilkas tid icke bör med inställelse inför Central-Polis-Domstolen upptagas; hvaremot alla öfrige till Säkerhets-Polisen hörande mål genast öfverlemnas till Central-Polis-Domstolen, utan annan åtgärd af Kommissarien, än att han, der han så nödigt pröfvar, med den tilltalade må hålla ett korrt instruktionsförhör, samt promemoria deröfver rapporten bifoga; börande likväl Kommissarien, vid inhändigad underrättelse om någon i hans Distrikt timad vigtigare tilldragelse, densamma till Polismästarens kändedom genast meddela.

6 §.

För ändan mål, som i nästförtgående § är sagdt, börjar Polis-Kommissarien sina Sessioner hvarje söcknedags morgon kl. 7 och fortsätter dem tills ären-

derne för dagen äro afslutade. Kommer dervid den instämde, som ej utan serskildt tillstånd må äga rätt att nyttja fullmäktig, på utsatt dag och timma ej tillstädes, och vittna vederbörande Polis-betjente att han riktigt blifvit kallad, varde han, jemlikt 4 §. i Kongl. Förordningen den 13 Februarii 1776, på Polis-betjeningens angifvande och de skäl, som kunna företes, till saken fälld.

Om Polis-betjeningens rätt, att der andra vittnen ej äro att tillgå, sjelfve beediga sina Rapporter till Polis-Styrelsen, ses här ofvan i Noterne till 2:dra Kapitlet.

Kommer den som kallad är tillstädes och nekar ej till det hvarföre han tilltalas, men invänder att flere i saken hafva del, eller att målet rörer tredje mans rätt, eller att densamma till annan Domstol hörer, pröfve det Kommissarien och gifve deröfver Utslag, om så äskas; dock bör den missnöjde icke dess mindre svara i hufvudsaken, utan att äga frihet deröfver besvär anföra, innan Kommissarien sig öfver målet sluteligen utlåtitt.

7 §.

Kommissarien förer ett korrt, men redigt och fullständigt Diarium, som upptager målens beskaffenhet, parters och vittnens namn, samt det hufvudsakliga af hvarderas utsago, äfvensom beslutet, eller Utslaget; och insände Kommissarien, å första söcknedag i hvarje vecka, till Central-Polis-Domstolen afskrift af nästföretgågne veckas Diarium, för besörjandet hvaraf, äfvensom för expedierandet af serskildte Utslag och bevis ur Diarium, samt Registers upprättande öfver i Diarium förekommande namn, en Kanslist blifver hos Kommissarien anställd.

8 §.

Besvär öfver Commissariens Beslut ställas till Öfver-Ståthållaren och ingifvas till Central-Polis-Domstolen, före klockan Tolf å åttonde dagen derefter, den oräknad, då Utslaget föll; dock gånge icke dessmindre Kommissariens Beslut genast i verkställighet. Besvären föredragas derefter skyndsammeligen inför Öfver-Ståthållaren, eller den hans ställe företräder, som pröfvar och meddelar Utslag i hvarje serskildt mål; och få Besvär öfver Öfver-Ståthållarens Beslut äfven anföras inom den tid och i den ordning, här nedan i 5 Kap. 1 §. stadgas.

9 §.

Af de uppgifter Kommissarien från Central-Polis-Domstolen erhåller om dit ingifne efterlysningar å förrymde personer eller stulet gods m. m. samt om af Polismästaren meddelade Tillstånds-Resolutio-ner för i Distriktet boende personer till Närings-hållande m. m., åligger Kommissarien, i sin ordning, att lemna del till Polis-Vakt-Kontoren i Distriktet.

10 §.

Vid inträffande eldsvådor infinne sig Kommissarien i Distriktet genast vid Brandstället samt öfvertager Befälet och ordnar släcknings-anstalterne intilldess Öfver-Ståthållaren eller Polismästaren dit anlända, hvarefter Kommissarien har, att efter Brandordningens och de af nämnde Embetsmän meddelande föreskrifter sig rätta.

V:te KAPITLET.

Om Central-Polis-Domstolen.

1 §.

Polismästaren, åt hvilken en noga och närmare tillsyn öfver Hufvudstadens Polis är anförtrodd och som tillkommer att vid alla tillfällen Öfver-Ståthållare-Embetet, enär erfordras, tillhandagå, i hvad förrättas bör, hörande till Polismästarens jemna och orubbade drift, förer, i Öfver-Ståthållarens frånvaro, ordet i Central-Polis-Domstolen och håller sine Sessioner hvarje söcknedag, från kl. 10 f. m. samt deremellan, när och så ofta omständigheterna sådant påkalla; och böra derstädes upptagas och behandlas, samt, efter Lag och de Polis-Författningar, som redan äro utkomne eller framdeles utkomma, med slut afhjelpas, eller ock, der målen äro vidlyftige, eller flere personer deri inblandade och vittnen å alla sidor åberopas, eller dervid allehanda excesser, slagsmål, eller annat Lagbrott, tillika kunna vara föröfvade, till vederbörlig Domstols laga åtgärd förvisas:

1:o Alla till Säkerhets-Polisen hörande mål, med undantag endast af dem, som, omförmäldte i 4 Kap. 5 §, kunna af Kommissarierna handläggas och afgöras.

2:o Mål, som angå fångar och brottslige, hvilka, efter af Domstolen tillgodonjuten frikännelse, eller, efter utståndet straff, hos Polis-Styrelsen skola inställas, innan de få från arresten, på fri fot utsläppas, samt

3:o Alla ansökningar, med hvilka Polis-Styrelsen äger att taga befattning.

2 §.

Polismästaren, som är Öfver-Ståthållaren ansvarig för god ordnings och säkerhets vidmakthållande inom Hufvudstaden och som har att till Öfver-Ståthållaren inberätta alla viktigare tilldragelser, kontrollerar och tillser derjemte huru Polisvärden inom de serskildte Districterne handhafves.

3 §.

Vid inträffande eldsvådor inställer sig Polismästaren skyndsamt vid brandstället och ordnar, i Öfver-Ståthållarens frånvaro, släcknings-anstalterne, intilldess denne anländer; hvarefter Polismästaren har att Öfver-Ståthållaren tillhandagå i hvad i öfrigt förrättas bör.

4 §.

Ett korrt, men omständeligt Protokoll föres alltid vid målens behandling inför Central-Polis-Domstolen, och skall Protocolls-Utdrag då sådant begäres, genom Protocollsförändens försorg, inom åtta dagar derefter, hållas reqvirenten tillbanda, antingen emot, eller utan lösen, allt efter Lag och sakens beskaffenhet. — Protocoller och Remisshandlingar, som angå häktade personer, om hvilka fortsättning af Ransakning blifvit till Domstol öfverlemnad, skola jemväl, sednast inom nyssnämnde tid, eller 8 dagar från den dag Remiss beslöts, vara till behörig ort expedierade. I afseende å alla öfrige Protocollet tillhörande Expeditioner, utom dem som för dagen skola afgå, gäller samma tid.

5 §.

En hvar är skyldig hörsamma erhållen kallelse till Polis-Domstolen; kommer den kallade icke tillstädes och visar icke laga förfall, hafve Domstolen makt, ther den skäl finner, att lägga vite före, eller låta den som tredskas, till sig hämta, eller förbjuda att resa från orten, allt efter omständigheterna.

6 §.

Vid invändning om Domstols behörighet m. m. gäller för Central-Polis-Domstolen, hvad i föregående Kap:s 6 § om Kommissarierna sagdt är.

7 §.

Uti Polis-mål måga parter ej nyttja Fullmäktige, utan så är att Polis-Domaren, i anseende till förekommande skäl, pröfvar, det sådant tillåtas må.

8 §.

Den, som anser sig äga fog att anföra Besvär öfver Central-Polis-Domstolens Utslag, ingifve dem hos Kongl. Maj:t, inom Femtonde dagen, den oräkнад, då Utslaget föll, och fullgöre det dömt är, så framt hans inlaga skall emottagas. Dock må i sådant fall Polis-Domstolens Utslag icke gå i verkställighet, då den brottslige, någon kroppspligt skulle komma att undergå. — Är någon endast till penningböter fälld, nedsätte då desamme, eller vederhäftig pant, så vida icke böterne öfverstiga 20 Daler Silfvermynt, då, i brist af penningar, eller pant, vederhäftig borgen må antagas, men foge dock, i hvilketdera fallet, vederbörandes bevis deröfver vid besvären, så vida de skola komma under pröfning.

Registratorns åligganden äro:

1:o Att uti ett Diarium anteckna alla för dagen förekommande mål, och detta så tidigt, att anteckningarne äro färdige före den ofvan i 1 §. bestämda Sessions-timman, hvarefter Polismästaren i samma Diarium egenhändigt införer för hvarje mål hvad vid detsamma blifvit åtgjort.

2:o Att öfver detta Diarium upprätta ett alfabetiskt Namn-Register.

3:o Att under pågående Session tillhandagå Polismästaren med de upplysningar, han utur Diarierne kan äska.

4:o Att utskrifva och till Kassören, sednast påföljande dag, aflemna förteckning på alla dem, som i Central-Polis-Domstolen blifvit förutgångne dag bötfälle.

5:o Att, så snart någon erbållit Tillstånd till Krog eller annan Närings-rörelse, inrättande och begagnande af publice Kägelbanor, äfvensom när tillåtelse till dans å krog eller annat offentligt ställe blifvit meddelad, skyndsamt derom lemna skriftlig underrättelse till vederbörande Kommissarie inom det Distrikt, der den, som undfått Tillstånds-Resolutionen, är boende, eller Näringsstället, eller Kägelbanan skall öppnas, eller dansnöjet hållas.

6:o Att expediera alla för dagen utgående Remisser till vederbörande Stads-Läkare, angående Medico-legala besigtningar; äfvensom angående sådane döde personer, som på Stadens bekostnad skola till jord befordras, m. m. d. samt

7:o Hafva vård om Archivet och Acternes iordninghållande.

Till Kassörens och Kamererarens göromål hörer:

1:o Att emottaga och indrifva alla, vare sig i Central-Polis-Domstolen eller hos Kommissarierna ädömde böter, för hvilket ändamål de i 4:de Kap. 7 § stadgade afskrifterne af Kommissariernes Diarier, äfvensom den i 4:de mom. af Instructionen för Registratorn omförmälde Förteckningen honom meddelas.

2:o Att öfver desse bötesmedel föra en ordentlig Special, som utvisar om och när böter blifvit inbetalde, eller, genom fängelse-straff, eller annorledes aftjenade.

3:o Att lyfta alla Polisverket tillkommande aflönings- och andre medel samt för deras användande, medelst ordentlige räkenskaper, verifierade genom behörige anordningar och qvittencer, redovisa, samt

4:o Att ombesörja alla utbetalningar för Polisverkets räkning.

Aktor, eller Polis-Fiscalen tillhör:

1:o Att öfvervara Central-Polis-Domstolens Sessioner, och dervid uti alla förekommande mål, der så erfordras, å Tjenstens vägnar föra det Allmännas talan, och

2:o Att hafva närmaste tillsyn öfver de vid Central-Polis-Domstolen stationerade Gevaldiger och Uppsyningsmän.

Notariernes åliggande är, att, efter den fördelning de sins emellan öfverenskomma, eller Polismästaren bestämmer, hvar sin dag föra Protocollet under Central-Polis-Domstolens Sessioner, samt ombesörja alla Protocollet tillhörande Expeditioner, så-

som Utdrag af detsamma, Skrifvelser till vederbörande Autoriteter, Förklaringar i hvarjehanda mål och Remisser; iakttagande dervid hvad som *genast* erfordrar åtgärd, innan Sessionens slut, äfvensom hvad 5 Kap. 4 § stadgar om Expeditions-sättet i öfrigt.

Förste Kanslistens skyldigheter äro: att emottaga och anteckna samt i behörigt Namn-Register införa alla anmälningar om till Hufvudstaden anlände Resande, samt inom Hufvudstaden flyttade Personer; äfvensom att Församlingsvis upprätta Register öfver alla å de årliga Mantals-Förteckningarne upptagne Personer.

Andre Kanslisten tillkommer: att föra Förteckning och Register öfver alla hos Polis-Styrelsen gjorde anmälanden om föröfvade stölder och förrymde Personer m. m., samt att af desse anmälanden och efterlysningar skyndsammelingen gifva samtelige Polis-Kommissarierne skriftlig del; hvarför utan han är skyldig att med expedierande af Diarii-Utdrag och Remisser m. m. biträda Registratorn.

VI:te KAPITLET.

Om Öfver-Ståthållaren.

”Öfver-Ståthållaren äger i Staden och på Malmarne uti Konungens ställe att bjuda och befalla samt är Kongl. Maj:t allena ansvarig för Stadens Gubernation och styrelse. Han hafve ock öfverinseendet och hufvudstyrelsen af hela Polis-väsendet i Stockholm, hvadan ock hos honom berättelser

”böra ingifvas och sammanstöta uti allt det, som,
 ”i mer eller mindre mån, är stridande mot god
 ”ordning och Polis, på det Öfver-Ståthållaren må
 ”varda underrättad om allt hvad uti Residencet sig
 ”tilldrager från den största till den minsta förbry-
 ”telsen, utan ock kunna vidtaga nödiga mått och
 ”utvägar till förekommande af alla missbruk och
 ”oredor samt bibehållandet af det Allmännas säker-
 ”het; varande Öfver-Ståthållaren jemväl den Embets-
 ”man, till hvilken skola lemnas så väl de hemliga
 ”kunskaper, som de, hvilka röra Stadens Polis och
 ”böra, uti en eller annan måtto, tyste hållas, på
 ”det han må kunna af sådane kunskaper draga den
 ”nytta, som dermed åsyftas, samt Kongl. Majt om
 ”sådant ansvara och rapportera.” — *Kongl. För-
 ordningen d. 13:de Februarii 1776, samt Kongl.
 Instructionen för Öfver-Ståthållaren den 25:te
 Augusti 1791 jemnf. med Kongl. Skrifvelsen
 den 24:de December 1795.*

